

Van: Stuurgroep Plastic Pact NL

Datum: 29 april 2021

Betreft: Begeleidend schrijven stuurgroep Plastic Pact NL bij het rapport “Monitoring Plastic Pact Nederland; Meer met Minder Plastic” (Berenschot/Arcadis)

Middels dit begeleidend schrijven wil de stuurgroep van het Plastic Pact NL duiding geven bij het rapport “Monitoring Plastic Pact Nederland; Meer met Minder Plastic” (Berenschot/Arcadis), waarin de voortgang van het Plastic Pact NL over 2019 wordt gerapporteerd. In dit schrijven wordt ook kort ingegaan op enkele aanbevelingen vanuit de voortgangsc commissie van het Plastic Pact NL op basis van dit rapport. Hiermee wil de stuurgroep extra inzicht bieden in de context en aanstaande ontwikkelingen die bijdragen aan het realiseren van de doelen en verbetering van de monitor.

Het monitoringsrapport geeft een feitelijke beschrijving van de voortgang op de verschillende doelstellingen van het Plastic Pact NL en de ontwikkeling richting deze doelen. In de samenvatting van het monitoringsrapport is een dashboard beschikbaar waarin de voortgang van het Plastic Pact op de vier hoofddoelen visueel is gemaakt.

Conform de afspraken binnen het Plastic Pact wordt de rapportage weergegeven op geaggregeerd niveau. Hierdoor zijn de individuele prestaties van deelnemers niet traceerbaar. Op dit geaggregeerde niveau wordt op vrijwel alle hoofddoelstellingen gesignaleerd dat de deelnemers van het Plastic Pact NL stappen in de juiste richting zetten. Doordat ook partijen toetreden, uittreden en fuseren en steeds meer partijen data aanleveren is soms ook een ‘knik’ in de voortgang waar te nemen. Hierbij moet ook opgemerkt worden dat het verzamelen van data nieuw is voor veel bedrijven. Door de stuurgroep wordt herkend dat bij deelnemende partijen een grote inspanning is gedaan om data beschikbaar te maken voor de monitoring van de doelstellingen in het Plastic Pact NL.

Ten tijde van de monitoring waren er 108 bedrijven en organisaties ondertekenaar van het Plastic Pact NL. Alleen de plastic toepassende partijen en plastic producerende partijen (75 bedrijven) moeten daadwerkelijk monitoringsdata aanleveren. De 33 partijen geclassificeerd als ‘overige partijen’ leveren geen data aan.

Het Plastic Pact NL heeft vier hoofddoelstellingen. Deze doelstellingen zijn niet voor elke ondertekenaar relevant bijvoorbeeld doordat zij slechts in een bepaald deel van de keten actief zijn. Hierdoor kan niet elke ondertekenaar op elke doelstelling rapporteren.

Hierbij moet ook gezegd dat het niet voor elke partij mogelijk is om data aan te leveren voor de ‘nulmeting over 2017/2018’ enerzijds omdat dergelijke data destijds niet werd bijgehouden door deze partijen of doordat partijen nog niet actief waren. Met een response rate van 88% over 2019 (waar dit vorig jaar nog 42% was) is duidelijk dat een zeer groot percentage van de partijen data heeft aangeleverd. De verwachting is dat de systemen worden verbeterd en meer data beschikbaar komt en de datakwaliteit de komende jaren verder zal stijgen.

De monitoringssystematiek en de aandacht om bij meer partijen meer en betere data te vergaren heeft de volle aandacht bij de deelnemende partijen alsook bij de stuurgroep en wordt samen met de monitoringsinstantie opgepakt.

De voortgangscommissie benoemde dat het niet altijd duidelijk is of ontwikkelingen hebben plaatsgevonden ten gevolge van de deelname aan het Plastic Pact NL, of dat deze ontwikkelingen al onderdeel waren van de portfolio's bij toetreding tot het Pact. De stuurgroep is van mening dat het Plastic Pact een initiatief is dat de goede richting aangeeft en een beweging op gang brengt, in de veronderstelling dat een goed voorbeeld, goed doet volgen. Zo zullen ook niet-deelnemende bedrijven geïnspireerd door of reagerend op initiatieven van de deelnemers acties ondernemen, welke niet terug te zullen zien zijn in de monitoring.

Hoofddoelstelling 1 – 100% recycleerbare verpakkingen

Het gerealiseerde percentage recyclebare verpakkingen in 2019 was 62% op basis van 28 respondenten. Hierbij is bekend dat veel partijen werken aan een overstap naar beter recyclebare verpakkingen. We verwachten dit in de rapportage over 2020 terug te kunnen zien. Binnen enkele grondstofketens zijn partijen ver gevorderd met het recyclebaar maken van verpakkingen, echter door de in Nederland gehanteerde definitie van recyclebaarheid mag hier pas positief op gerapporteerd worden als alle schakels in de keten gereed zijn. De voortgang die hier op wordt gemaakt door de partijen is derhalve nog niet terug te zien in de cijfers.

In Nederland wordt gebruik gemaakt van de KIDV recyclecheck om vast te stellen of een verpakking recyclebaar is. Op dit moment worden de kwalificaties goed, redelijk en beperkt recyclebaar in deze doelstelling meegenomen. De stuurgroep is voornemens om het onderscheid tussen deze kwalificaties meer recht te doen in lijn met de ambities van het Plastic Pact NL en de opmerkingen hierover vanuit de voortgangscommissie.

Hoofddoelstelling 2 – 20% minder gebruik

Het is de ambitie van de ondertekenaars van het Plastic Pact NL om in 2025 niet meer dan nodig gebruik te maken van plastic materialen door minder gebruik, door hergebruik, en/of door alternatieve duurzamere materialen, resulterend in 20% minder plastic (in kg) relatief ten opzichte van het totale volume op de markt gebrachte producten ten opzichte van het gebruik in het basisjaar (2017). Het betreft hier dus geen absolute reductie van het gebruikte kunststof. Verschillende Plastic Pact-partijen experimenteren in pilots met hergebruiksystemen (koffiebekers en maaltijdverpakkingen). Voor een duidelijke plastic reductie is het nodig om dit op grotere schaal te krijgen. Dat is onze inzet voor 2021. Daarnaast geldt dat plastic toepassende bedrijven zoals retailers de keuze hebben hoe zij producten verpakken. In deze keuze wordt naast de verpakking ook naar het verpakte product gekeken en dan blijkt in veel gevallen een plastic verpakking de beste keuze. In deze gevallen wordt er wel ingezet op het dunner maken van de verpakkingen, of weglaten van overbodige onderdelen zodat er minder plastic nodig is. Hergebruik is belangrijk om minder plastic te gaan gebruiken. Dit vraagt vaak wel om robuustere verpakkingen waarvoor meer plastic nodig is. Deze doelen kunnen dus tegen elkaar in werken.

Plastic is vaak (door LCA onderbouwd) de duurzame keuze. Vanuit de stuurgroep wordt ervoor gewaakt dat er geen minder duurzame keuzes worden gemaakt naar alternatieve materialen. Middels een marktonderzoek uitgevoerd door Natuur & Milieu zal hier ook aandacht voor gevraagd worden.

Hoofddoelstelling 3 – 70% recycling

Het aantal partijen dat rapporteert op deze indicator neemt toe. Er zijn slechts vier partijen die hebben kunnen rapporteren over alle jaren. Data over voorgaande jaren is dan niet beschikbaar en zal ook niet beschikbaar komen doordat de inspanning wordt gezet op de toekomst en niet het verleden. Door het toenemende aantal partijen dat rapporteert is een alternerend verloop te zien in de resultaten.

De Europese Unie hanteert met ingang van 2021 een nieuwe methode voor het berekenen van het recyclingpercentage. Op dit moment wordt gemeten aan de input-zijde: het moment dat het gesorteerde product de recyclingfabriek in gaat. Met ingang van 2021 verplaatst het meetmoment zich naar de output-zijde van de recyclingfabriek. Vanaf dan wordt het gewassen maalgoed dat resultaat is van de mechanische recycling als volume voor het recyclingpercentage genomen. Dit zal resulteren in een lager recyclingpercentage. Het Plastic Pact heeft een recyclingdoelstelling van minimaal 70%. De stuurgroep van het Plastic Pact beziet nog hoe hier volgend jaar mee om moet worden omgegaan.

Hoofddoelstelling 4 – Toepassing 35% gerecycled materiaal

Voor levensmiddelenverpakkingen is het (met uitzondering van PET) nog niet toegestaan kunststofrecycalaat in te zetten vanwege Europese wetgeving (EFSA). De gerapporteerde inzet van kunststofrecycalaat in nieuwe producten wordt op dit moment met name bereikt door PET-flessen en non-food toepassingen. Chemische recycling is een technologie die zich snel ontwikkelt en dit biedt de potentie om ingezameld plastic te recyclen zodat dit materiaal potentieel wel ingezet kan worden voor voedselverpakkingen. In 2020 zijn de eerste partijen chemisch recycalaat op zeer kleine schaal beschikbaar gekomen. De komende jaren zal met het opschalen van de capaciteit van chemische recyclage ook de mogelijkheid om recycalaat binnen levensmiddelenverpakkingen in te zetten verhogen. Als onderdeel van de transitieagenda kunststoffen is dan ook eind 2020 het actieplan biobased kunststoffen gepresenteerd en wordt binnenkort het actieplan toepassen recycalaat uitgebracht. De impact van deze actieplannen zal pas te zien zijn vanaf 2021 of 2022.

Relevante ontwikkelingen

Naast de gerapporteerde voortgang door de partijen in het Plastic Pact NL zijn er ook ontwikkelingen buiten het Plastic Pact NL die effect hebben op de partijen en de bedrijfsvoering van deze partijen binnen het Pact. Deze ontwikkelingen worden de komende jaren zichtbaar in de monitoringsrapportage.

Zo is de invoering van statiegeld op de kleine plastic flesjes per 1 juli 2021 een feit en wordt met de implementatie van de Europese Single-Use Plastics (SUP) richtlijn een aantal restricties op plastic producten gezet. Vanaf 2023 wordt hier uitgebreide producentenverantwoordelijkheid aan toegevoegd voor bepaalde producten ter voorkoming van zwerfafval.

Per 2023 wordt ook de producentenverantwoordelijkheid voor verpakkingen uitgebreid van huishoudens naar bedrijfsafval. Producenten moeten vanaf dat moment voor alle verpakkingen een innamesysteem organiseren en de kosten daarvan dragen. In praktijk betekent dit dat producenten ook een systeem moeten opzetten voor de inname van verpakkingsafval bij bedrijven, in de openbare ruimte en bij scholen en diensten.

De prijzen van virgin plastics fluctueren waardoor recycling van plastics niet altijd economische relevantie heeft. Deze afhankelijkheid moet worden doorbroken zodat het altijd relevant is om recycklaat te produceren en dit toe te passen in nieuwe producten. In Nederlands en Europees verband wordt onderzocht in welke kunststof producten recycklaat goed is toe te passen zodat dit mogelijk leidt tot een verplicht aandeel recycklaat.

Door de lancering van het Europese Plastics Pact in maart 2020 sluiten steeds meer bedrijven en nationale overheden zich aan bij de gestarte beweging waardoor de doelen ook buiten Nederland steeds meer navolging krijgen en hopelijk voor een Europese versnelling zorgen. De monitorings-indicatoren sluiten binnen de verschillende Pacts niet volledig op elkaar aan. Vanuit de stuurgroep is hier zorg over geuit en dit zal ook verder worden aangekaart in 2021 bij het KIDV en het Afvalfonds Verpakkingen.

Tot slot zet de stuurgroep in op de ontwikkeling van een roadmap die weergeeft hoe we gezamenlijk verder gaan versnellen om de doelen te behalen.

De stuurgroep ziet dan ook dat er al veel ontwikkelingen in gang zijn gezet bij de partijen en er een mooie beweging ontstaat wat ons vertrouwen geeft in de toekomst van het Plastic Pact NL.

Met vriendelijke groet,

Stuurgroep Plastic Pact NL